

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU

SUMMARIA SOCIALIA

Välisajakirjades ilmunud sotsioloogia-, majandus- ja poliitikaalaste kirjutiste tutvustusi

2010 : 4

<http://www.nlib.ee/summaria-socialia>

E-post: Mai.Voormann@nlib.ee

SISUKORD

VALIK ÜLEVAATEID VÄLISAJAKIRJANDUSES ILMUNUD ARTIKLITEST

TÖÖHÕIVEST EESTI PÕLLUMAJANDUSES:

Saar, Ellu; Unt, Marge. Falling high: structure and agency in agriculture during the transformation.....2

EESTI ELANIKKONNA VÄÄRTUSHINNANGUD:

Хейнла, Эда; Дерман, Нина. Изменение жизненных ценностей населения Эстонии.....2

INTEGRATSIOONIST EESTI ÜHISKONNAS:

Schulze, Jennie L. Estonia caught between East and West: EU conditionality, Russia's activism and minority integration.....3

VALIK ARTIKLEID VÄLISAJAKIRJANDUSEST

EUROOPA LIIT.....	5
POLIITILISED PROTSESSID.....	6
KODANIKUÜHISKOND.....	9
MAAILMAPOLIITIKA.....	10
KAITSE- JA JULGEOLEKUPOLIITIKA.....	13
VENEMAA.....	14
AVALIK HALDUS.....	16
KOHALIKUD OMAVALITSUSED.....	16
AJAKIRJANDUS.....	17
MAJANDUSPOLIITIKA.....	17
KESKKONNAPOLIITIKA.....	19
ORGANISATSIOONIKÄITUMINE.....	20
TARBIJAKÄITUMINE.....	20
SOTSIAALKINDLUSTUS.....	20
TURVALISUS.....	21
RAHVASTIKUPOLIITIKA.....	21
HARIDUSPOLIITIKA.....	21
TERVISHOIUPOLIITIKA.....	22
SOTSIAALNE EBAVÕRDSUS.....	23
SOTSIAALPOLIITIKA.....	23
SOO-UURINGUD.....	25
SAMASOOLISTE ABIELUD.....	27

TÖÖHÕIVEST EESTI PÕLLUMAJANDUSES

Saar, Ellu; Unt, Marge. Falling high: structure and agency in agriculture during the transformation // Journal of Baltic Studies. Vol. 41 (2010), no. 2, p. 215-235.

Artikkel käsitleb Eestis makrotasandil toimunud muutuste ja põllumajandustöötajate otsuste koosmõju nende eluteele majanduse teisenemise ajal 1990. aastatel.

Antakse ülevaade Eesti ühiskonnas toimunud sündmustest, märkides, et üheks iseloomulikumaks jooneks oli üleminek gerontokraatlikult ühiskonnalt noortele orienteeritud ühiskonnale. Autorid märgivad, et ehkki noorte põlvkonda vaadeldakse üldiselt kui võitjaid, oli nende seas ka neid, kes ei kasutanud ära nooruse eeliseid ning osutusid tegelikult kaotajateks, näiteks põllumajandustöötajad. Edasi käsitletakse põllumajandusreforme Eestis ning sellega seotud muutusi tööturul. Märgitakse, et tööhõive põllumajanduses vähenes pidevalt ning seda trendi ei muutnud ka maa tagastamise protsessi kiirenemine 1997. aastal.

Põllumajanduses hõivatute osakaal vähenes kõige märgatavamalt aastatel 1992–1993 (suurmajandite ümberkorraldamise aeg) ja 1994–1995 (erastamisele järgnenud aastad). Ka maareformi kiirenemine 1997. aastal ei muutnud seda trendi. 17 aasta jooksul vähenes tööhõive põllumajanduses 80%.

Artikli empiiriline osa põhineb süvaintervjuudel, mis toimusid ajavahemikul juuni 2003 – jaanuar 2004, vastajateks longituuduuringust „Põlvkondade eluteed” (alustatud 1983. aastal prof Mikk Titma juhtimisel) osavõtjad.

Intervjueeritavad rõhutasid, et üleminekuperiood tõi endaga kaasa ootamatuid tagajärgi nende karjäärile ja elule laiemalt. Põllumajandus kaotas oma juhtpositsiooni ideoloogilises hierarhias ja põllumajandustöötajad langesid hierarhiaredelil allapoole. See puudutas nii nende sotsiaalset staatust kui ka palka, investeeringuid infrastruktuuri jne. Inimesed olid sunnitud muutma oma eluplaane, sest tuli kohaneda uute oludega. Edu ja läbikukkumine sõltusid vähem indiviidist ning rohkem struktuursetest tingimustest.

Ehkki kompetentsus ja omaalgatus olid olulised nii äri alustamiseks kui ka tööalaseks mobiilsuseks, oli neil teguritel siiski väike mõju ülenevale mobiilsusele ja töötuse riskile. Põllumajandusreform Eestis oligi eelkõige poliitiline, mitte majanduslik reform. Viimane oleks nõudnud rohkem toetusmeetmeid (finantsabi, nõustamine, teabelevi) võrreldes rahvusvaheliste organisatsioonide ja Eesti valitsuse pakutavaga.

Kui üldiselt annab kõrgem haridustase tööturul eeliseid, siis põllumajanduses kehtis see küll suurmajandite ajal, mitte aga praegu. Nõukogude aja põllumajanduslikust keskklassist leidis enamik pärast suurmajandite kaotamist rakendust linnades, kus paljud alustasid eraäri.

Omandireformi ning erastamise ajal lubati põllumajandustöötajatele helgemat tulevikku, tegelikult aga võitlevad väiketalunikud praegu toimetuleku eest. Maal elavad inimesed jagunevad paljudeks kaotajateks ja vähesteks võitjateks.

EESTI ELANIKKONNA VÄÄRTUSHINNANGUD

Хейнла, Эда; Дерман, Нина. Изменение жизненных ценностей населения Эстонии // Социологические Исследования, 2010, но. 3, с. 50-57.

Artikli eesmärk on vaadelda väärtushinnangute muutusi Eestis üleminekul turumajandusele, võrreldakse 1985., 1993., 1998. ja 2003. aasta andmeid. Artikli teoreetiliseks aluseks on Ronald Ingleharti, Milton Rokeachi ja Shalom H. Schwartzi seisukohad.

Andmete analüüs näitab, et kogu käsitletud perioodi jooksul väärtustasid eestlased enim lapsi, tervist ja armastust, väärtusahela viimastel astmetel olid ühiskondlik tegevus ja looming. Vaadeldava perioodi vältel kasvas aga pidevalt nende inimeste osakaal, kes hindasid materiaalselt heaolu, sõprust ja hingelist täiuslikkust.

Kõige enam esines kõikumisi puhta looduse ja professionaalse tegevuse hinnangutes. Kui pärast NSV Liidust lahkulöömist väärtustati puhast loodust laste ja perega võrdselt, siis järgnevatel aastatel selle positsioon langes.

Professionaalset tegevust hinnati kõige rohkem 1998. aastal, mil suur tööpuudus püsis juba neli aastat (u 10%), kõige vähem aga 2003. aastal, mil hinnang professionaalsele tegevusele langes 1993. aasta tasemele.

Ingleharti väärtuste teooria järgi toimub nüüdisajal üleminek materiaalselt väärtustelt postmateriaalsetele individualistlikele väärtustele (elukvaliteet, isiklik autonoomia jms). Autorid analüüsivad selle seisukoha paikapidavust Eestis, samuti püüavad nad välja selgitada, millised grupid on enam valmis selliseid väärtushinnanguid üle võtma.

Selgus, et suurimad ja kiireimad hinnangumuutused toimusid ühiskondliku formatsiooni teisenemise perioodil, st aastatel 1985–1993, hiljem olid muutused aeglasemad. Ka siis väärtustati kõrgelt perekonda, kuid hinnang materiaalsele heaolule kasvas pidevalt.

Aastatel 1998–2003 langes mõnevõrra laste ja nende käekäigu ning professionaalse tegevuse väärtustamine (viiepalliskaalal vastavalt 0,08 ja 0,16 palli), samal ajal hakati enam hindama selliseid postmateriaalseid väärtusi nagu hingeline täiuslikkus ja loomingulisus. Vähenes aga nende vastajate osakaal, kes väärtustasid kultuuriliste vajaduste rahuldamist.

Autorid nendivad, et hoolimata teatud ühiskondlikust stabiliseerumisest hinnati elulisi väärtusi ebastabiilselt, mis ei kinnita ühetähenduslikku üleminekut postmateriaalsetele väärtustele.

Artiklis analüüsiti väärtushinnangute muutusi ka soo, rahvuse, hariduse ja vanuse alusel. 2008. aastal korraldati uus Eesti elanike küsitlus. 1985. ja 2008. aasta andmete võrdlus kinnitab eelöeldut, sh seda, et kõrvuti postmateriaalsete väärtustega jäävad Eesti elanikele tähtsaks ka materiaalsed väärtused.

INTEGRATSIOONIST EESTI ÜHISKONNAS

Schulze, Jennie L. Estonia caught between East and West: EU conditionality, Russia's activism and minority integration // Nationalities Papers. Vol. 38 (2010), no. 3, p. 361-392.

Artiklis püütakse leida vastust küsimusele, kuidas on sõltuvus Euroopa Liidust ja Venemaa aktiivne tegevus mõjutanud eliidi hoiakuid vähemuse suhtes, enamuse ja vähemuse suhteid ning keelekasutust Eesti ühiskonnas. Alustuseks antakse ülevaade taasiseseisvumise-järgsest rahvus-, keele- ja kodakondsuspoliitikast, märkides, et rakendatud kodakondsus- ja keelepoliitika tulemusena jagunesid kogukonnad etniliseks enamuseks ja vähemusrahvusteks ning piirati vene keelt kõnelevate elanike integreerumist Eesti ühiskonda.

Väidetakse, et ELi põhimõtted ja nõudmised aitasid kaasa poliitika muutumisele 1990. aastatel, eelkõige kõrvaldati kõige vastandlikumad nõudmised kodakondsus- ja keelepoliitikast.

Liitumisläbirääkimiste käigus peeti Eesti eliidi ja ELi esindajate vahel maha strateegilisi arutelusid, millest autori väitel annab tunnistust Eesti valitsuse ja ELi institutsioonide vaheline kirjavahetus.

Eestis viidi läbi vaid need reformid, mis olid takistuseks ELiga liitumisel, need puudutasid Nõukogude erusõjaväelasi, keelenõudeid kohalikel ja üleriigilistel valimistel kandideerimise korral, integratsiooniprogrammi koostamist, õiguskantsleri õigust tegutseda õigusvahemehena (ingl *ombudsman*), naturalisatsiooni ja keeleksamite lihtsustamist.

Autor nendib, et ELi institutsioonide mõju vähemusrahvuste poliitikale on pärast Eesti liitumist euroliiduga vähenenud. Uurimist vajab küsimus, kas Eestis vähemusrahvuste suhtes rakendatav poliitika ühildub ELi normidega ning seegi, kas eliidi tõekspidamised selle kujundamisel ja elluviimisel vastavad euroopalikele arusaamadele.

Artiklis analüüsitakse Venemaa aktiivset tegevust vähemusrahvuste huvide kaitsmisel ning selle mõju vastavate poliitikavaldkondade kujundamisele Eestis. Venemaa on rakendanud mitmesuguseid strateegiaid (sõjaline surve, majandussanktsioonid, propagandasõjad, kodakondsuspoliitika, kaebused rahvusvahelistesse organisatsioonidesse), et mõjutada Eesti rahvuspoliitikat.

Vastasseisude keskmes on erinevad ajalootõlgendused, eelkõige Baltimaade inkorporeerimisest Nõukogude Liitu. Venemaa tegevus on avaldanud mõju vähemusrahvuste poliitikale Eestis. Näiteks Venemaa kodakondsuspoliitika, mis annab Vene kodakondsuse endistes NSVLi riikides elavatele kaasmaalastele, kahjustab siinse naturalisatsiooni kulgu. Eesti eliit aga näeb Vene kodakondsuse võtmises suuremat lojaalsust Venemaale kui Eesti riigile.

Teema avamiseks kasutati Q-metodoloogiat, mis võimaldab uurida respondentide subjektiivsust, samuti poolstruktureeritud intervjuusid integratsiooni liidritega 2008. aastal.

Uuringu tulemused seavad kahtluse alla ELi mõju integratsiooniprotsessile Eestis, näidates, et euroopalikud normid ei ole eliidi hoiakutes juurdunud. Venemaa aktiivne tegevus takistab samuti euroopalike normide juurdumist, tekitades pigem pingeid ajaloo- ja keeleküsimumustes, mis mõjutavad negatiivselt integratsiooni Eestis.

Refereerinud Mai Vöörmann

VALIK ARTIKLEID VÄLISAJAKIRJANDUSEST

EUROOPA LIIT

Archer, Clive; Etzold, Tobias. The European Union and Kaliningrad: taking the low road // Geopolitics. Vol. 15 (2010), iss. 2, p. 329-344.

Artikkel on jätk samas ajakirjas 2002. aastal ilmunud Pami Aalto artiklile Kaliningradi olukorrast ELi ja Venemaa vahel. Kaliningradi tulevikku vaadeldakse kahes võtmes: (1) kui ELi ja Venemaa strateegiliste suhete osa; (2) kui kahe entiteedi funktsionaalsete suhete tähtis osa. Vaatluse all on periood enne ja pärast Euroopa Liidu laienemist.

Cohen, Antonin. Legal professionals or political entrepreneurs? Constitution making as a process of social construction and political mobilization? // International Political Sociology. Vol. 4 (2010), iss. 2, p. 107-123.

Artiklis analüüsitakse Euroopa Liidu põhiseaduse, hilisema Lissaboni lepingu koostamisel osalenud inimesi ja grupe. Autor väidab, et põhiseadusliku lepingu koostamist võib vaadelda kui sotsiaalse konstruktsiooni või ka poliitilise mobilisatsiooni protsessi, kus rahvusvahelisse kogukonda kuuluvad juristid, poliitikud ja nendega seotud ettevõtjad tõstatavad Euroopa põhiseaduse küsimuse ning suunavad hiljem selleteemalisi debatte. Tegevus toimub keskkonnas, kus prominentsed poliitikud on algatajate argumentide suhtes vastuvõtlikud.

Feindt, Peter H. Policy-learning and environmental policy integration in the common agricultural policy, 1973–2003 // Public Administration : an international quarterly. Vol. 88 (2010), no. 2, p. 296-314.

Artiklis vaadeldakse muutusi ELi ühtses põllumajanduspoliitikas aastatel 1973–2003, erilise tähelepanuga keskkonnapoliitilisele integratsioonile. Autor püüab avada põhjusi, miks said keskkonnaprobleemid nii suure tähelepanu üldiselt nii eraldiseisvas põllumajanduspoliitikas. Empiiriliseks aluseks on 2004. a juunist 2005. a veebruarini tehtud 14 intervjuud Euroopa Komisjoni liikmetega, Euroopa Parlamendi saadikutega, liikmesriikide põllumajandusatašeedega ja põllumajandusorganisatsioonide esindajatega, kusjuures põhitähelepanu koondus 2003. a reformidele.

Griffith, Rachel; Harrison, Rupert; Simpson, Helen. Product market reform and innovation in EU // The Scandinavian Journal of Economics. Vol. 112 (2010), no. 2, p. 389-415.

Artikkel käsitleb Euroopa Liidu liikmesriikides konkurentsivõime tõstmiseks, innovatsiooni edendamiseks ja majandusliku arengu tagamiseks läbiviidud reforme. Empiirilised andmed on võetud Ühisturu Programmi (Single Market Programme, SMP) raames läbiviidud reformidest. Analüüsitakse tooteturu reformide ja konkurentsivõime määra, konkurentsi ja innovatsiooni seoseid, samuti tooteturu reformide mõju tootlikkuse kasvule üheksas riigis (viies SMP riigis – Belgias, Taanis, Prantsusmaal, Hollandis ja Suurbritannias ning kontrolli eemärgil ka Kanadas, Soomes, Norras ja USAs).

Leal-Arcas, Rafael. The European Union's trade and investment policy after the Treaty of Lisbon // The Journal of World Investment & Trade. Vol. 11 (2010), no. 4, p. 463-514.

Artiklis käsitletakse Euroopa Liidu kaubandus- ja investeerimispoliitikat pärast Lissaboni lepingu allkirjutamist ja rakendamist. Analüüsitakse Lissaboni lepingu mõju kaubandust ja investeerimist

puudutavatele seadustele ning võrreldakse neid Lissaboni lepingu eelse perioodiga. Käsitletakse ELi otsustusprotsessi ja läbirääkimisi väliskaubanduse põhimõtete üle enne Lissaboni lepingut, andes niiviisi muutuste nullpunkti. Lisaks Lissaboni lepingule käsitletakse Euroopa lepingut ja Nice lepingut.

Naurin, Daniel. Most common when least important: deliberation in the European Union Council of Ministers // British Journal of Political Science. Vol. 40 (2010), no. 1, p. 31-50.

Artiklis käsitletakse arutelusid ja vaidlusi Euroopa Liidu Ministrite Nõukogu töögruppides, analüüsid, millises ulatuses ja mis põhjustel toimuvad arutelud ning kes sealöeldud väiteid kasutavad. Analüüs näitab, et kõige rohkem toimub arutelusid valitsusvahelise poliitika valdkonnas ning vaidlejateks on kõige võimsamate ja omavahel seotud riikide esindajad. Autor jõuab järeldusele, et mida suuremad on panused ja poliitiline surve, seda väiksem on riikide soov ja võimalus aruteludes osaleda.

Panke, Diana. Good instructions in no time? Domestic coordination of EU policies in 19 small states // West European Politics. Vol. 33 (2010), no. 4, p. 770-791.

Artiklis on vaatluse all ELi poliitika kooskõlastamine ja juhiste väljatöötamine 19 väikeses liikmesriigis, sh Eestis. Enam kui 70 intervjuu (2008–2009) tulemusena alaliste esindajate ja ministritega sai välja tuua riikidevahelised erinevused. Kui Luksemburg, Rootsi ja Soome töötavad kiiresti oma seisukohad välja, tavaliselt juba enne arutelusid töögruppides ja viivitused on väga harvad, siis Eesti, Bulgaaria, Küpros ja Kreeka hilinevad tihti, st juhiseid ei suudeta välja töötada läbirääkimiste alguseks. Taani, Luksemburgi, Rootsi, Iirimaa ja Belgia juhised on tavaliselt orienteeritud lahendusele, mitte probleemi püstitusele ja täiendatud tehnilise ekspertiisiga. Küprose, Leedu, Eesti, Bulgaaria ja Kreeka juhised koondavad tähelepanu ebamäärastele probleemidele, ei otsi lahendusi, samuti jääb puudu vajalikust ekspertiisist ning seisukohad on kas ebamäärased või ülemäära spetsiifilised. Autor püüab leida vastust küsimusele, kas riigisisene kooskõlastamise kord mõjutab läbirääkimiste positsioonide ajastatust ja kvaliteeti.

Pädam, Sirje; Ehrlich, Üllas; Tenno, Koidu. The impact of EU cohesion policy on environmental sector sustainability in the Baltic states // Baltic Journal of Economics. Vol. 10 (2010), no. 1, p. 2341.

Artiklis analüüsitakse Euroopa Liidu ühtekuuluvusfondi investeeringuid Eesti, Läti ja Leedu keskkonnasektoritesse aastatel 2007–2013. Ühtekuuluvusfondist investeeritakse Balti riikidesse neil aastatel kokku 14,7 miljardit eurot, millest 18% moodustab keskkonnasektor. Põhiküsimus on, kas investeeringud tagavad sektori jätkusuutlikkuse.

POLIITILISED PROTSESSID

Bochsler, Daniel. The nationalisation of post-communist party systems // Europe-Asia Studies. Vol. 62 (2010), no. 5, p. 807-827.

Artiklis vaadeldakse parteide riigistamist 20 postsotsialistlikus riigis, sh Eestis ajavahemikul 1990–2007. Autor toob ära neli põhjendust parteide riigistamiseks: (1) tsentraliseeritud riigi ja parteide mõju; (2) territoriaalsed sotsiaalmajanduslikud erinevused; (3) valimissüsteemi mõju; (4) parteide riigistamise areng. Analüüsi tulemuseks on järeldus, et parteide riigistamine postsotsialistliku demokraatia korral on tihedalt seotud sotsiaalse jaotuse territoriaalse struktuuriga, v.a juhud, kus valimissüsteem loob tingimused riigistamiseks või presidendivõim takistab tugevalt riigistatud parteide loomist.

Carter, Elisabeth; Poguntke, Thomas. How European integration changes national parties: evidence from a 15-country study // *West European Politics*. Vol. 33 (2010), no. 2, p. 297-324. Artikkel vaatleb Euroopa integratsiooni mõju võimu tasakaalule rahvuslikes poliitilistes parteides. Analüüsitakse 15 riigi 55 parteid. Analüüsi tulemusena jõutakse järeldusele, et juhul kui partei eliit on kaasatud ELi otsustusprotsessis, on eliidi mõju erakonnas suurem. Kuigi riigiti esineb teatavaid erinevusi, on partei eliidi mõjuvõim üldine nähtus. Ehkki rahvuslikud parteid on püüdnud mingil määral takistada eliidi liigset esiletõusu, on see tegelikult kaotatud lahing. Artiklis esitatakse empiirilised andmed rahvuslike parteide euroopastumise kohta, samuti käsitletakse laialt arutluse all olnud ELi juhtimisele omast demokraatia defitsiiti.

Charron, Nicholas; Lapuente, Victor. Does democracy produce quality of government? // *European Journal of Political Research*, Vol. 49 (2010), no. 4, p. 443-470. Artiklis otsitakse vastust küsimusele, kas demokraatia tagab autoritarismist parema valitsemise kvaliteedi. Eelnevad uuringud ei ole näidanud niisugust lineaarset seost. Artikli autorid väidavad, et valitsemise kvaliteet oleneb pakkumisest (juhid, kes suudavad reformida) ja nõudlusest (kodanikud eelistavad lühiajaliste vajaduste rahuldamisele pikaajalisi investeeringuid). Viimane on aluseks majanduslikule arengule. Autorid väidavad, et demokraatlike riikide liidrid on rohkem motiveeritud tõstma valitsemise kvaliteeti pärast teatava heaolu saavutamist, samas kui vaesemate riikide juhtidel puudub stiimul pikaajalisteks investeeringuteks. Seega on demokraatia ja valitsemise kvaliteedi suhe tingimuslik ning tugineb majanduslikule arengule.

Dimitrova-Grajzl, Valentina; Simon, Eszter. Political trust and historical legacy: the effect of varieties of socialism // *East European Politics and Societies : EEPS*. Vol. 24 (2010), no. 2, p. 206-228.

Artikli keskne teema on usaldus, täpsemalt noorte usaldus postsotsialistlikes riikides. Vaadeldakse sotsialismi mõju usaldusele, lähtudes seisukohast, et sotsialistliku režiimi pärand määrab suuresti poliitilise usalduse Kesk- ja Ida-Euroopas ning endistes NLi riikides. Autorid toovad välja järgmised sotsialismi tüübid: paindlik sotsialism (ka Eestis), patrimoniaalne sotsialism, bürokraatlik sotsialism, Jugoslaavia sotsialism. Jõutakse järeldusele, et sotsialismi (eri tüüpide) mõju kogu elanikkonnale on väiksem kui noortele.

Fortin, Jessica. A tool to evaluate state capacity in post-communist countries, 1989–2006 // *European Journal of Political Research*. Vol. 49 (2010), no. 5, p. 654-686. Artiklis analüüsitakse 26 postsotsialistliku riigi (sh Eesti) üldist suutlikkust viie tunnuse alusel koostatud indeksiga. Ajalisteks piirideks on periood esimesest iseseisvuse aastast kuni aastani 2006. Autorid jõuavad järeldusele, et riikidevahelised erinevused on seletatavad sellega, et riikide suutlikkus nende tekke ajal on olnud erisugune. Teistest postsotsialistlikest riikidest kõrgemal tasemel olid mitmed Kesk-Euroopa ja Balti riigid, sh Eesti.

Helbling, Marc; Hoeglinger, Dominic; Wüest, Bruno. How political parties frame European integration // *European Journal of Political Research*, Vol. 49 (2010), no. 4, p. 496-521. Artiklis käsitletakse viise, kuidas poliitilised parteid kujundavad Euroopa integratsiooni ja hinnatakse nende argumentide järjepidevust. Väidetakse, et partei seisukohtade kujunemist mõjutavad rahvuslikud huvid, samuti positsioon Euroopa integratsioonis ja asukoht oma riigi poliitilisel maastikul. Analüüsi tulemusena koostavad autorid parteitüüpide (kommunistid ja vasakpoolsed sotsialistid, rohelised, sotsiaaldemokraadid, liberaalid, kristlikud demokraadid ja konservatiivid, populistlikud ja radikaalsed parempoolsed) toetatavad/vastanduvad põhiprintsiibid ning määratlevad nende poliitilise efektiivsuse ja järjepidevuse.

Inglehart, Ronald; Welzel Christian. Changing mass priorities: the link between modernization and democracy // Perspectives on Politics. Vol. 8 (2010), no. 2, p. 551-567.

Moderniseerumisteoorias rõhutatakse kultuuriliste muutujate osa demokratiseerumisprotsessis ja seda seisukohta toetavad ka empiirilised andmed. Samas ei ole neid muutujaid kunagi kasutatud demokratiseerumise ökonomeetrilises analüüsis. Autorite arvates on selle põhjuseks asjaolu, et massi suundumusi vaadeldakse volatiilsetena, suhteliselt pehmete andmetena. Analüüsi tulemusena leitakse arvukalt tugevaid korrelatsioone subjektiivsete indikaatorite ja oluliste ühiskondlike atribuutide, sh demokraatia vahel, mis tõestab põhjuslike seoste olemasolu. Artiklis jõutakse järeldusele, et moderniseerumine toob kaasa demokraatia arengut soodustavad muutused massi hoiakutes.

Lappalainen, Tuomo. Ei, ei ja vielä kerran ei // Suomen Kuvalehti. Vsk. 94 (2010), nro. 28, s. 28-31.

Artiklis käsitletakse Soome parlamendiliikmete ettepanekuid mitmesuguste keeldude või piirangute kehtestamiseks. Soome parlamendi Eduskunta arhiivimaterjalide põhjal ei ole parlamendiliikmete fantaasial olnud piire keeldude väljamõtlemisel, suurem osa algatustest on siiski sumbunud parlamendikomisjonides.

Лазарев, Егор Александрович. Политическая коррупция: объясняя природу постсоветских трансформаций // Полис : политические исследования. 2010, no. 2, с. 106-121.

Artikli eesmärk on analüüsida poliitilise korrupsiooni vorme postsotsialistlikes riikides (sh Eesti) ning näidata korrupsiooni seoseid poliitiliste režiimidega. Empiiriline alus on Maailmapanga ja mitme valitsusvälise organisatsiooni (Transparency International, Freedom House, Heritage Foundation) uuringud. Põhiliselt kasutatakse kahte indeksit: korrupsioonitajumise indeks ja Bertelsmanni üleminekuindeks. Analüüsi tulemusena jaotatakse analüüsitavad riigid poliitilise režiimi tüübi alusel ja poliitilise korrupsiooni tunnuste alusel viide kategooriasse. Uurimistöö, millel põhineb ka artikkel, võitis 2009. a ülevenemaalisel üliõpilaste olümpiaadil politoloogias I koha.

Russo, Federico; Wiberg, Matti. Parliamentary questioning in 17 European parliaments: some steps towards comparison // The Journal of Legislative Studies. Vol. 16 (2010), no. 2, p. 215-232.

Artikli põhiteema on ministrite küsitlemine eri riikide parlamentides. Eesmärk on: (1) pakkuda välja riikide protseduuride klassifitseerimise alused; (2) anda ülevaade riikide parlamentide formaalsetest reeglitest ministrite küsitlemisel; (3) reastada parlamente vastavalt protseduuride efektiivsusele; (4) analüüsida järjestuse seoseid parlamentide koalitsioonidega. Analüüsitavate riikide seast puuduvad Kesk- ja Ida-Euroopa riigid.

Schwartz, Shalom H.; Caprara, Gian Vittorio; Vecchione, Michele. Basic personal values, core political values, and voting: a longitudinal analysis // Political Psychology. Vol. 31 (2010), no. 3, p. 421-452.

Autorid väidavad, et poliitilised väärtused väljendavad poliitikas põhiväärtusi. Et selgitada välja põhiväärtuste, poliitiliste tuumväärtuste ja hääletamise seosed, kasutatakse küsitlusi, mis toimusid enne (küsitleti 1699 inimest) ja pärast (küsitleti 1030 inimest) 2006. aasta Itaalia üldvalimisi. Põhiväärtused selgitasid kaheksa poliitilise väärtuse erinevusi ja aitasid kaasa valijakäitumise prognoosimisele. Poliitilised tuumväärtused olid n-ö vahendajaks põhiväärtuse ja hääletamise vahel, niisiis toimus järgmine põhjuslik hierarhia: põhiväärtused – poliitilised väärtused – hääletamine.

Solt, Frederick. Does economic inequality depress electoral participation? Testing the Schattschneider hypothesis // Political Behavior. Vol. 32 (2010), no. 2, p. 285-301.

Peaaegu pool sajandit tagasi kirjutas Elmer Eric Schattschneider, et Ameerika Ühendriikide valimistel mitteosalemine ning rikaste ja vaeste erinev osalemine on tingitud suurest majanduslikust ebavõrdsusest. Vaatamata kasvavale ebavõrdsusele ja langevatele osalemisnäitajatele ei ole nimetatud hüpoteesi tegelikult kunagi kontrollitud. Artiklis see lünk täidetakse ja andmetele tuginedes kinnitatakse antud hüpoteesi õigsust.

Theil, Stefan; Mascarenhas, Alan. A green retreat // Newsweek. Vol. 156 (2010), no. 3, p. 26-29.

Artiklis käsitletakse peamiselt Saksamaa ja Austraalia roheliste poliitikat ja nende oluliste kliimaküsimuste tähtsuse vähenemise põhjusi. Pärast kahte karmi talve põhjapoolkeral ja suurt majanduskriisi ei pea valijad enam kliimasoojenemist esmatähtsusega probleemiks. Praegused majandusmured tuletavad veelgi paremini meelde, et iga päikesepatareidele või biodiislile kulutatud kroon on kroon vähem haridusele ja teistele eelarve prioriteetidele.

Ängeslevä, Päivi. Mies Suomi-brändin takana // Suomen Kuvalehti. Vsk. 94 (2010), nro. 29, s. 38-41.

Artiklis on vaatluse all Simon Anholt, keda peetakse üheks paremaks riikide mainekujunduse eksperdik. Ta on nõustanud selliseid riike, nagu Rootsi, Horvaatia, Läti, Austraalia, Mongoolia, Saksamaa jt. Lähemalt käsitletakse artiklis Soome maine kujundamist.

KODANIKUÜHISKOND

Lane, David. Civil society in the old and new member states // European Societies. Vol. 12 (2010), no. 3, p. 293-315.

Artikkel käsitleb kodanikuühiskonna arengut ELi vanades ja uutes liikmesriikides, tuues ühtlasi välja kodanikuühiskonna mõiste mitmesuguse sisu eri riikides ja erinevatel arengutasemetel. Lääne ühiskondades on kodanikuühiskond poliitilise dialoogi ja koordineerituse viis, mis põhineb kapitalistlikul turul tegutsevatel autonoomsetel ühendustel. Sotsialistlikes riikides puudub kodanikuühendus sellises tähenduses, kuigi sealsed võrgustikud ja grupid võivad samuti olla ühenduses riikliku süsteemiga. Analüüsi tulemusena jõutakse järeldusele, et vanades liikmesriikides on kodanikuühiskond enam arenenud kui uutes liikmesriikides. Samas märgitakse, et kodanikuühiskonna tekkel oli oluline roll sotsialismilt kapitalismile üleminekul.

Lee, Taedong. The rise of international nongovernmental organizations: a top-down or bottom-up explanations? // Voluntas : international journal of voluntary and nonprofit organizations. Vol. 21 (2010), no. 3, p. 393-416.

Artiklis käsitletakse rahvusvaheliste kodanikeühenduste tekkimist soodustavaid tingimusi 126 riigis aastatel 1982–2000. Ülalt-alla kasvuperspektiiv koondab tähelepanu riigi integreeritusele maailmapoliitikasse ja -majandusse, alt-üles perspektiiv peab oluliseks demokraatia arengut konkreetsetes riigis. Kasutatakse ökonomeetrilist analüüsi.

Magis, Kristen. Convergence: finding collective voice in global civil society // Voluntas : international journal of voluntary and nonprofit organizations. Vol. 21 (2010), no. 3, p. 317-338.

Artiklis lahatakse, kuidas kodanikuühendused ületavad erinevad poliitilised, kultuurilised, majanduslikud ja keelelised barjäärid eesmärgiga leida ühine alus tegutsemiseks ning seeläbi kutsuda esile muutusi rahvusvahelisel tasandil. Autor kasutab terminit „globaalne

kodanikuühiskond”, mille puhul peab oluliseks konvergensti. Konvergenst ühendab erinevaid (isegi suisa vastupidistel seisukohtadel olevaid) inimesi ja lähtub arusaamast, et mitmekesisusel on edu saavutamiseks kriitiline tähtsus.

MAAILMAPOLIITIKA

Biddle, Stephen; Christia, Fotini; Thier, J. Alexander. Defining success in Afganistan. What can the United States accept? // Foreign Affairs. Vol. 89 (2010), no. 4, p. 48-60.

Artikkel algab tõdemusega, et nii ameeriklased kui ka president Barack Obama on seisukohal, et stabiilne olukord ning lääne tüüpi valitsus ei ole Afganistanis elujõulised. Autorite arvates on ekslik vaadata Afganistanile kui millelegi juhitamatuks, kus ei ole võimalik püstitatud eesmärke saavutada. Afganistani ajaloost on võimalik leida positiivseid näiteid stabiilsuse ja detsentraliseeritud juhtimise kohta. Edu saavutamiseks tuleb õppida ajaloost ja hiljutistest kogemustest ning USA-l tuleb loobuda ebarealistlikust ideest, mille kohaselt Afganistanist kujuneb tugev tsentraliseeritud riik.

Blair, Bruce; Esin, Victor; McKinzie, Matthew; Yarynich, Valery; Zolotarev, Pavel. Smaller and safer // Foreign Affairs. Vol. 89 (2010), no. 5, p. 9-16.

Artiklis käsitletakse tuumarelvade piiramise lepingut START. Autorid leiavad, et Ameerika Ühendriigid ja Venemaa peaksid kiiremini edasi liikuma. Läbirääkimiste järgmises voorus tuleks märkimisväärselt vähendada kahe riigi tuumavarusid ja laskevalmis tuumarelvade arvu.

Bozzoli, Carlos; Brück, Tilman; Sottas, Simon. A survey of the global economic costs of conflict // Defence and Peace Economics. Vol. 21 (2010), no. 2, p. 165-176.

Artiklis arvestatakse kokku konfliktide kulud lähtuvalt kahest kriteeriumist: ulatus ja järjepidevus, mis ühtviisi kehtivad nii kohalike, rahvuslike, regionaalsete kui ka globaalsete konfliktide korral. Selline lähenemine erineb paljudest teistest käsitlustest, kus tähelepanu all on olnud nii konfliktis osalevate riikide kui ka nende naaberriikide saamata jäänud tulud.

Autorid defineerivad konfliktide kulusid kui teatud riigis teatud ajal aset leidnud heaolu kaotust võrdluses heaoluga, mida antud riik oleks saavutanud juhul, kui konflikti ei oleks puhkenud.

Brill, Steven. On sale: the U.S. government. Why lobbying is Washington's best bargain // Time. Vol. 176 (2010), no. 3, p. 22-29.

Artiklis käsitletakse lobitööd USA Kongressis ja lobitöö tegijate mõju vastuvõetavatele seadustele. Washingtonis on registreeritud üle 11 000 lobitöö tegija, kes töötavad ettevõtete ja organisatsioonide huvides tervishoiu, kindlustuse, kaubanduse jpt valdkondades. Lobistid saavad oma töö eest märkimisväärselt tasu, kuid nad on sageli võimelised mõjutama seadusandlust ka suunas, mis säästab nende klientidele miljardeid dollareid. Artikli autor kirjeldab lähemalt, kuidas 2010. aasta juunis finantsreformi seaduseelnõu arutelude ajal lobitöö toimus.

Carpenter, Charli; Drezner, Daniel W. International relations 2.0: the implications of new media for an old profession // International Studies Perspectives. Vol. 11 (2010), iss. 3, p. 255-272.

Artiklis käsitletakse uue meedia, eelkõige suhtlusvõrgustike ja blogide mõju rahvusvaheliste suhete valdkonna spetsialistide teadustegevusele. Tutvustatakse veeb 2.0 olemust ning selgitatakse selle toimetehhanismi, väites, et veeb 2.0 tehnoloogia aitab kaasa uurimistegevusele, sest võimaldab uurimistulemusi operatiivselt tutvustada, vahetada arvamusi artiklite ja monograafiate kohta ning haarata kaasa suurema hulga teadlasi võrreldes *off-line*-tegevusega. Oluline on ka teadustevaheliste barjääride vähendamine, st suhtlusvõrgustik on avatud eri teaduste esindajatele.

China's new continent // Time. Vol. 176 (2010), no. 1, p. 45-48.

The Chinese are everywhere // Economist. Vol. 396 (2010), no. 8694, p. 30.

Artiklites käsitletakse Hiina investeringuid Aafrikas, mis on kasvatanud tema majanduslikku mõju sellel mandril. 2009. aastal oli Hiina Aafrika suurim kaubanduspartner, ületades senise liidri USA kaubamahu. Praegu pumpavad hiinlased naftat Sudaanist Angolani, kaevandused on Sambiast Ghanani, põllumajandusettevõtted Keeniast Zimbabweni, samas ehitavad nad teid Ekvatoriaal-Guineast Etioopiani, haiglaid, koole ja staadione kogu Aafrikas. Pekingi arvates on Hiina Aafrika partner, investeerides Aafrika majandusse ja ühtlasi saades uue turu oma toodetele ja ligipääsu maavaradele. Lääne ärimeeste arvates on Hiina Aafrika loodusvarade omastaja. Artikli autori arvates on tõde kusagil vahepeal.

Drozdiak, William. The Brussels wall // Foreign Affairs. Vol. 89 (2010), no. 3, p. 7-12.

Autor tõdeb, et nähtamatu sein on Euroopa Liitu ja NATOt pikka aega lahus hoidnud. Kuna Ameerika Ühendriigid ja Euroopa seisavad silmitsi globaalse ohuga, on tulnud aeg lõhkuda maha bürokraatlikud barjäärid ning teha koostööd ohtude ennetamiseks ja nendega toimetulekuks. Varasemad vastastikused kahtlused tulenesid suuresti Prantsusmaa ja USA suhetest, mis aga praeguseks on taandunud tänu Prantsusmaa aktiivsele tegutsemisele lääne sõjalises alliansis. Koostöö on vajalik ja võimalik mitmes valdkonnas (suhted Venemaaga, energiapoliitika, infrastruktuuri areng jne).

Evans, Stephen. „Mother's boy”: David Cameron and Margaret Thatcher // The British Journal of Politics & International Relations. Vol. 12 (2010), no. 3, p. 325-343.

Artiklis vaaadeldakse, kuidas järgib Briti praegune peaminister David Cameron oma kuulsat eelkäija Margaret Thatcheri juhtimisstiili ja käitumist. Käsitletakse põhiliselt kolme aspekti: (1) konservatiivide parteis aset leidnud muutused alates 2007. a suvest ja sügisest; (2) piirangud, millega Cameronil on tulnud kokku puutuda partei juhtimises; (3) Cameroni (ja Thatcheri) suhtumine riiki.

A Himalayan rivalry // Economist. Vol. 396 (2010), no. 8696, p. 15-18.

Artiklis käsitletakse India ja Hiina vahelisi suhteid. Tänu mõlema kiirele majandusarengule on kahe riigi vaheline koostöö ja kaubandus kasvanud. Vaatluse all on võimalikud konfliktid parimate energiaallikate, nagu nafta ja looduslik gaas, otsingute pärast, samuti India ja Hiina vahelised piirivaidlused.

Kreps, Sarah. Elite consensus as a determinant of alliance cohesion: why public opinion hardly matters for NATO-led operations in Afganistan // Foreign Policy Analysis. Vol. 6 (2010), iss. 3, p. 191-215.

Artikli põhiküsimuseks on, miks avalikul arvamusel puudub mõju NATO juhitud operatsioonile Afganistanis. Analüüsides sõjast osavõtvate riikide avaliku arvamuse uuringute tulemusi, väidab autor, et nende riikide juhid ei arvesta avalikku arvamust ning ei vähenda väekontingenti või ei too välja sõjaväelasi Afganistanist. Oluliseks põhjuseks on riikide liidrite üksmeel, mis lubab neil jätta arvestamata negatiivse avaliku arvamuse. Postsotsialistlikest riikidest on esitatud Poola ja Tšehhi.

Kupcha, Charles A. NATO's final frontier // Foreign Affairs. Vol. 89 (2010), no. 3, p. 100-112.

Artiklis käsitletakse lääne suhteid Venemaaga ning vajadust muuta Venemaa euroatlantilise kogukonna, sh NATO aktiivseks liikmeks. Venemaa võib sellest ettepanekust ka keelduda ning liikuda edasi oma teed pidi, kuid siis on tegemist suurriigi enda otsusega, mitte aga lääne demokraatia soovimatusena kaasata Venemaad tugevamalt üleeuroopalikku liikumisse. Venemaa liitumise kasuks NATOga tuuakse viis põhilist argumenti: (1) tagada kollektiivne julgeolek

kesktõmbejõudude koostöö kaudu; (2) muuta Euroopa USA-le tugevamaks geopoliitiliseks partneriks ning tagada seeläbi ELi kaitsevõime kiirem tõus; (3) see võimaldaks Gruusial ja Ukrainal liituda kiiremini NATOga ning sellega ei kaasneks suhete halvenemine Moskvaga; (4) üleeuroopalise julgeoleku ehitamine NATO ümber jätkaks NATOle kontrolli euroatlantiliste suhete üle; (5) Venemaa ühinemine NATOga aitaks kaasa euroatlantilise kogukonna tähelepanu koondumisele naabruskonnast kaugemale.

Kurlantzick, Joshua. The hired guns // Newsweek. Vol. 156 (2010), no. 5, p. 24-25.

Artiklis on vaatluse all, kuidas paariariigid on üha enam palganud Washingtoni lobitöö tegijaid, et saavutada mõju USA poliitikale ja parandada oma riigi mainet. Näiteks on Ekvatoriaal-Guinea brutaalne diktaator Teodoro Nguema Obiang pärast aastaid intensiivset lobitööd suutnud Washingtonis muuta oma imago äraostetavast autokraadist usaldusväärseks Ameerika liitlaseks ja äripartneriks.

The law of large numbers // Economist. Vol. 396 (2010), no. 8699, p. 39-40.

Artiklis on vaatluse all USA hispanoameeriklased ja selle etnilise rühma poliitilise, sotsiaalse ja majandusliku mõju suurenemine tänu nende hulga pidevale kasvule USA elanikkonnas. Paljude hispanoameerika perekondade juured Ameerika Ühendriikides on pärit varasemast ajast kui enamikul valgetest. Hinnangute kohaselt on 2050. aastaks hispanoameeriklasi 29% USA elanikest ja valged on 47%-ga juba vähem.

Lyall, Jason. Are coethnics more effective counterinsurgents? Evidence from the Second Chechen War // American Political Science Review. Vol. 104 (2010), no. 1, p. 1-20.

Artiklis uuritakse rahvuse ja vägivalda seoseid kodusõjas teise Tšetšeenia sõja näitel. Autor rõhutab probleemi olulisust, sest suur osa kodusõdadest arvatakse olevat olemuselt rahvuslikud. On arvatud, et alates 1945. aastast on peetud 127 kodusõda, millest 2/3 puhul on võitlusest osa võtnud erinevad etnilised grupid. Autor kasutab karistusoperatsioonidest osavõtnud sõdurite rahvust, et välja selgitada, kas mässajate vastuhakul on mõju sõduri identiteedile. Võrreldakse omavahel venelaste, venemeelsete tšetšeenide ja ühisoperatsioone aastatel 2000–2005.

Perry, Alex. Rebel reformer // Time. Vol. 176 (2010), no. 6, p. 24-25.

Artiklis käsitletakse kahesugust arvamust Ruanda presidendi Paul Kagame kohta. Inimõiguste organisatsioonid kirjeldavad Paul Kagamet kui diktaatorit, ÜRO nimetab teda arengustaariks. Ehkki inimõiguse eest võitlejad kritiseerivad Kagame meetodeid, ei eita nad tema saavutusi Ruanda majanduslikus ja poliitilises arengus.

Reset and unsettled // Economist. Vol. 396 (2010), no. 8695, p. 21.

Artiklis analüüsitakse USA välispoliitikat Ida-Euroopa endiste sotsialistlike riikide ja Balti riikide suhtes. Keskse tähelepanu all on USA presidendi Barack Obama poliitika kriitika ning selle põhjendamatus. Käsitletakse ka NATO ja Venemaaga seotud küsimusi.

Schirm, Stefan A. Leaders in need of followers: emerging powers in global governance // European Journal of International Relations. Vol. 16 (2010), no. 2, p. 197-227.

Artiklis on tähelepanu all Brasiilia ja Saksamaa soov saada endale olulisem osa globaalses juhtimises. Tahetakse saada ka näiteks alalist liikmesust ÜRO julgeolekunõukogus. Artiklis nenditakse, et eesmärkide saavutamine on võimalik vaid siis, kui need sisaldavad ka teiste riikide huvisid, st kui riigid on võimelised esindama ühishuvisid ja korrigeerima oma eesmärke. Põhireeglisk on olla esimene võrdsete seas.

Vasques, John A.; Valeriano, Brandon. Classification of interstate wars // The Journal of Politics. Vol. 72 (2010), no. 2, p. 292-309.

Artiklis tüpologiseeritakse ja klassifitseeritakse kõiki riikidevahelisi sõdu alates 1816. aastast kuni 1997. aastani. Klassifitseerimise aluseks on kolm tunnust: sõja ulatus, sõja põhjused ja riikide tegutsemine enne sõda. Samuti tuuakse välja eri tüüpi sõdade põhjuste sarnasused ja erinevused. Kokku eristatakse kaheksat tüüpi sõdu.

White, Stephen; McAllister, Ian; Feklyunina, Valentina. Belarus, Ukraine and Russia: East or West? // The British Journal of Politics & International Relations. Vol. 12 (2010), no. 3, p. 344-367.

Artiklis esitatud küsimus on põhimõtteline: kas Valgevene, Ukraina ja Venemaa kuuluvad itta või läände? Aastatel 2000–2010 tehtud uuringud näitavad, et nende riikide elanike nn euroopalikkuse hinnangud on langenud, nagu ka soov liituda Euroopa Liidu ja NATOga.

Vähenenud on ka nõukogude nostalgia, eriti Valgevenes ja Ukrainas, veidi vähem Venemaal. Kõigis kolmes riigis on aga tugev soov olla tihedamalt seotud SRÜga. Analüüsist selgub, et kõige enam lõhestunud riik kahe suuna vahel on Ukraina.

KAITSE- JA JULGEOLEKUPOLIITIKA

Gates, Robert M. Helping others defend themselves // Foreign Affairs. Vol. 89 (2010), no. 3, p. 2-6.

USA kaitseminister leiab, et suurim oht Ameerika Ühendriikidele peitub selles, kui tuleb vähendada abi neile riikidele, kes ei suuda end ise juhtida või ise oma riigi territooriumi kaitsta. Autori arvates ei suuda USA lähimal ajal ette võtta Afganistani või Iraagi taolisi operatsioone. Sellises olukorras on ainus võimalus tõsta USA partnerriikide võimet end ise kaitsta, andes neile abi varustuse, väljaõppe jms näol. Sellist poliitikat on USA kasutanud edukalt juba pikka aega, juba Teise maailmasõja järel ja külma sõja aastail.

Kaplan, Fred. No more nukes? // Time. Vol. 176 (2010), no. 13, p. 24-27.

Artiklis on vaatluse all uus strateegilise relvastuse vähendamise leping START. Antakse ka ülevaade, milline on olnud võidurelvastumise areng pärast Teist maailmasõda.

Manjikian McEvoy, Mary. From global village to virtual battlespace: the colonizing of the Internet and the extension of realpolitik // International Studies Quarterly. Vol. 54 (2010), no. 2, p. 381-401.

Artiklis lahatakse küberruumiga seotud probleeme. Küberruum erineb teistest poliitilistest ruumidest kolme tunnuse poolest: (1) võime mobiliseerida kasutajaid – eelkõige väljaspool olijaid ja neid, keda konventsionaalsete meetoditega ei ole õnnestunud poliitilisse süsteemi kaasata; (2) võime kasutajale kiiresti informatsiooni anda; (3) võime kõrvaldada kasutajatevahelised piirid. Artiklis käsitletakse neid aspekte utopistlikust, liberaalsest ja realistlikust vaatepunktist.

War in the fifth domain // Economist. Vol. 396 (2010), no. 8689, p. 22-24.

Artiklis on vaatluse all kübersõda ja küberterror ning nendega seoses üleskerkivad taktikalised ja õiguslikud küsimused. Samuti käsitletakse Eestis pronksõduri eemaldamisele järgnenud küberrünnakut.

VENEMAA

„Am wichtigsten ist die Selbstdisziplin ...” Briefweschel: Ljudmila Ulickaja – Michail Chodorkovskij // Osteuropa. 60. Jhrg. (2010), Heft 1, S. 30-54.

Vene menukirjaniku Ljudmila Ulitskaja ja naftafirma Jukos endise juhi, praegu vanglas karistust kandva Mihhail Hodorkovski ligi aastasest kirjavahetusest (2008–2009).

Barsenkov, Alexander. Should we fear the past?: Stalinist socialism in 20th-century Russian history // Russia in Global Affairs. Vol. 8 (2010), no. 2, p. 125-139.

Autor väidab, et sisulisel arutelul Jossif Stalini üle on mõte ainult Venemaa ajaloo kontekstis. Mingil juhul ei tohi vähendada Stalini tähtsust Venemaa majanduslikel ja kultuurilistel saavutustel 1930. aastatel, kahtluse alla ei saa panna võitu Teises maailmasõjas ja sõjast laastatud maa taastamist aastatel 1945–1953. Autor tõdeb, et kõige raskem on põhjendada repressioone. Kuid küsimus, millele artiklis vastust otsitakse, on tegelikult laiem – millist ühiskonda Stalini ajal õieti ehitati?

Chepikova, Ksenia; Leiß, Olaf. Russlands simulierter Föderalismus // Osteuropa. 60. Jhrg. (2010), Heft 1, S. 15-25.

Artikkel käsitleb föderalismi küsimust Venemaal, vaatluse all on ekspresident Vladimir Putini ja ka praeguse presidendi Dmitri Medvedevi tegevused. Kui Putini tegevus oli suunatud pigem võimu näilisele detsentraliseerimisele, jättes regioonid siiski poliitiliseks perifeeriaks ja sealse eliidi poliitilisteks statistideks, siis Medvedevi tegevus on suunatud võimuvvertikaali tugevdamisele ja keskuse osatähtsuse suurendamisele. Protsess toimub aga Ühtse Venemaa juhtimisel, kus võimuohjad on peaminister Vladimir Putini käes.

Девятков, Андрей. Зачем России реформировать МВД? // Политический журналъ. 2010, no. 1, с. 14-15.

2007. aastal rääkis meedia palju Vladimir Putini plaanist, mis sisepoliitikas nägi ette suveräänse demokraatia arendamist ning välispoliitiliseks jooneks oli tugev USA-vastatus. 2008. aastal, Dmitri Medvedevi ajal, plaanist ei räägitud. 2009. aastal algas Vene-USA suhete soojenemine ning 2010. aastal aktiveerusid Putini plaani vastased, kelle eesmärk on läbi viia kaadripööre ning vähendada eriteenistuste osakaalu. Erilist osa mängib kogu plaanis siseministeerium, kes kasutab vastaste kukutamiseks eelkõige korruptsioonisüüdistusi. Putini vastaste poliitiline eesmärk on üleminek föderalismilt konföderalismile, majanduslik eesmärk Venemaa loodusressursside internatsionaliseerimine ja ideoloogiline eesmärk Venemaa kallutamine seniselt teelt.

Lavrov, Sergei. The Euro-Atlantic region: equal security for all // Russia in Global Affairs. Vol. 8 (2010), no. 2, p. 8-22.

Venemaa välisminister keskendub julgeolekuriskidele ning euro-atlantilise koostöö eri aspektidele. Ajaloolise ülevaate kõrval analüüsib autor ka Euroopa julgeolekustruktuure, sh NATO rolli Euroopas. Märgitakse, et kuna NATO ja Venemaa ei käsitle teineteist enam vaenlastena, siis ei ole ka NATOl vaja salatseda ega soovida liikmesriikidele privilegeeritud staatust, mis puudutab näiteks õiguslikult siduvaid julgeolekugarantiisid. Efektive koostöö on võimalik vaid tegeliku võrdsuse alusel.

Likhachev, Vasily. Priorities in modernizing Russia's diplomacy // International Affairs. Vol. 56 (2010), no. 2, p. 157-164.

Autor lähtub president Dmitri Medvedevi seisukohast, et Venemaa peab ellu viima intelligentset välis- ja sisepoliitikat, mis põhineb vaid pragmaatilistel eesmärkidel. See sisaldab otseseid juhiseid

ka välisteenistustele suhetes teiste riikide ja rahvusvaheliste organisatsioonidega. Artiklis tuuakse välja Venemaa diplomaatia põhisuunad, lähtudes 2008. a välispoliitilisest kontseptsioonist, mis näeb muuhulgas ette diplomaatiliste mehhanismide efektiivset kasutamist Venemaa moderniseerimisel.

Medvedev, Aleksandr. Russian natural gas and global energy // International Affairs. Vol. 56 (2010), no. 2, p. 78-83.

Gazprom Export peadirektor arutleb Venemaa gaasitootmise ja globaalse energiamajanduse seoste üle, väites, et gaas on fossiilsetest kütustest kõige keskkonnasõbralikum ning Gazpromi eesmärgiks on tagada, et Venemaa gaas on ja jääb globaalse energiamajanduse tähtsaks elemendiks. Iseloomustatakse Nabucco ja Nord Streami projekte ja tähtsust Venemaale ning globaalsele energiamajandusele.

O'Brien, David; Wegren, Stephen; Patsiorkovsky, Valery. Sources of income, mental health and quality of life in rural Russia // Europe-Asia Studies. Vol. 62 (2010), no. 4, p. 597-614.

Artikkel tutvustab Venemaa üheksas maapiirkonnas (Krasnodari, Altai, Krasnojarski kraides, Voroneži, Moskva, Leningradi, Kurgani ja Amuuri oblastites ning Tatarstani Vabariigis) tehtud uuringut, mis käsitles sissetulekuallikaid ning nende mõju vaimsele tervisele ja subjektiivsele elukvaliteedile. Andmeanalüüsi tulemusena jõuavad autorid järeldusele, et segamajanduse tekkimisega (tulu saadakse mitmest allikast, nt palgast, isiklikust majapidamisest, riigi toetustest) on muutunud maaelanike subjektiivne hinnang oma elukvaliteedile.

Селезнева, Антонина; Рогозар-Колпакова, Ирина; Филистович, Екатерина; Трофимова, Вера; Добрынина, Екатерина; Стрелец, Илья. Российская политическая элита: анализ с точки зрения политического капитала // Полис : политические исследования. 2010, no. 4, с. 90-106.

Autorite väitel tõi 1990. aastatel ja 21. sajandi alguses toimunud majanduslik-poliitiline areng ja ka sellele järgnenud sotsiokultuuriline kriis kaasa märkimisväärsed muutused inimkapitali struktuuris Venemaal. Nii föderaalsel kui ka regionaalsel tasandil vahetus poliitiline eliit, endised eliidi värbamise ja ettevalmistamise mehhanismid purustati, kuid uusi lõplikult välja ei kujunenudki. Analüüsi objektideks on Venemaa presidendid, peaministrid, ministrid, riigiduumaa saadikud, kubernerid jne, meetodiks artiklite, intervjuude, avalike esinemiste kontentanalüüs.

Soldatov, Andrei; Borogan, Irina. Russia's new nobility: the rise of the security services in Putin's Kremlin // Foreign Affairs. Vol. 89 (2010), no. 5, p. 80-96.

Artikkel vaatleb julgeolekuteenistuste (eriti FSB) mõju kasvu Venemaal, mis on olnud Vladimir Putini tegevuse keskmes viimase kümnendi jooksul. Julgeolekuteenistustel, mida autorid nimetavad Venemaa uueks aadliks, on mõju Venemaa sise- ja välispoliitikas ning neil on oma majanduslikud huvid. Kui Dmitri Medvedev tahab tõepoolest moderniseerida Venemaad, peab ta suutma ohjeldada julgeolekuteenistuste seni piiramatu võimu.

Шмелев, Николай; Федоров, Валентин. Россия-Запад: требуется концепция ограниченного вовлечения // Современная Европа. 2010, no. 1, с. 5-17.

Artiklis analüüsitakse Venemaa suhteid lääneriikidega ning leitakse, et Venemaal tuleks korrigeerida oma sõjalist doktriini, kuna praegune kontseptsioon ei anna piisavaid praktilisi tulemusi. Artiklis rõhutatakse Venemaa rolli maailma nafta- ja gaasitööstuses, mis häirib länt, kuid annab Venemaale märkimisväärselt majanduslikku kasu ja poliitilist mõjujõudu.

Зорин, Василий. Модели политического лидерства Российских президентов // Полис : политические исследования. 2010, no. 4, с. 77-89.

Artiklis käsitletakse Venemaa poliitiliste liidrite mudeleid. Lahates Venemaa presidentide Boriss

Jeltsini, Vladimir Putini ja Dmitri Medvedevi iseloomu, maailmavaadet ja stiili, eristatakse kolme liidritüüpi: agitaator, administraator ja teoreetik. Jeltsin on autori arvates president-agitaator, Putin president-administraator ja Medvedevit võib iseloomustada kui presidenti, kellel on president-teoreetiku jooni.

Zweynert, Joachim. Conflicting patterns of thought in the Russian debate on transition: 2003–2007 // Europe-Asia Studies. Vol. 62 (2010), no. 4, p. 547-569.

Artikkel on jätk autori samas ajakirjas ilmunud kahele varasemale artiklile. Need käsitlesid vaidlusi Nõukogude Liidu ja Venemaa majandusliku arengu üle aastail 1987–2002. Seekord on vaatluse all periood 2003–2007. Vaidlused hõlmavad järgmisi küsimusi: kas Venemaa peaks muutuma n.ö. lääneriigiks, mida iseloomustab demokraatia ja turumajandus või peaks Venemaa muutuma taas suurriigiks; kas lääne poliitilised ja majanduslikud mudelid sobivad Venemaale või on need määratud läbikukkumisele ja Venemaal tuleb leida oma tee. Artikkel põhineb olulisemate majandusajakirjade ja monograafiate kvalitatiivsel kontentanalüüsil.

Vázquez Liñan, Miguel. History as propaganda tool in Putin's Russia // Communist and Post-Communist Studies. Vol. 43 (2010), no. 2, p. 167-178.

Artiklis käsitletakse ajaloo kasutamist poliitiliste eesmärkide saavutamiseks. Keskne idee on Venemaa ajaloolise arengu eripärasus ning keskne isik Vladimir Putin, kes on suutnud ellu viia mitmed varasematel ajaperioodidel pooleli jäänud rahvuslikud projektid. Näiteks venelaste jaoks on ta osanud luua endast Venemaa hiilguse taastaja kuvandi. Analüüsi aluseks on ajalooõpikud ja filmid.

AVALIK HALDUS

Swianiewicz, Pawel. If territorial fragmentation is a problem, is amalgamation a solution? An East European Perspective // Local Government Studies. Vol. 36 (2010), no. 2, p. 183-203.

Artikkel algab tõdemusega, et 1990. aastast alates on Kesk- ja Ida-Euroopa riikides aset leidnud kohaliku tasandi killustumine, st väiksemate üksuste tekkimine. Püüdele luua suuremaid üksusi on reageeritud kohalikkude autonoomiasse vahelesegamisega.

Artiklis käsitletakse kohalike omavalitsuste suurusi Kesk- ja Ida-Euroopa riikides (sh Eesti) ning ka Aserbaidžaanis, Armeenias ja Gruusias, samuti haldusreformiga seotud probleeme, sh omavalitsuste vabatahtlikku ühinemist, selle plusse ja miinuseid.

KOHALIKUD OMAVALITSUSED

Kjaer, Ulrik; Hjelmar, Ulf; Olsen, Asmus Leth. Municipal amalgamations and democratic functioning of local councils: the case of the Danish 2007 structural reform // Local Government Studies. Vol. 36 (2010), no. 4, p. 569-585.

Artiklis käsitletakse 2007. aastal Taanis toimunud haldusreformi tulemusi, aluseks enne reformi, 2003. aastal ja pärast reformi, 2009. aastal toimunud uuringud. Põhitähelepanu on kohaliku omavalitsuse suuruse ja demokraatia funktsioneerimise vahelistel seostel.

Michels, Ank; Graaf, Laurens de. Examining citizen participation: local participatory policy making and democracy // Local Government Studies. Vol. 36 (2010), no. 4, p. 477-491.

Artiklis analüüsitakse Hollandi kahe omavalitsuse näitel väidet, et kodanike osavõtt otsustamisest on tähtis demokraatiale, veelgi enam – sel on positiivne mõju demokraatia kvaliteedile. Keskendutakse kodanike ja kohaliku omavalitsuse suhetele eelkõige kodanike vaatevinklist lähtuvalt. Analüüs näitab, et kodanike roll otsuste tegemisel piirdub enamasti info kogumisega, mille põhjal kohalikud võimud teevad otsuseid. Siiski on ka sellisel osalemisel positiivne mõju demokraatia arengule. Info kogumine ei suurenda üksnes kodanike vastutust, vaid paneb neid enam tegutsema, julgustab neid kuulama (ka arvestama) eriarvamusi ning aitab kaasa otsuste suuremale legitiimsusele.

AJAKIRJANDUS

Entman, Robert M. Media framing biases and political power: explaining slant in news of campaign 2008 // Journalism. Vol. 11 (2010), no. 4, p. 389-408.

Artikli üldteemaks on meedia mõju poliitilisele võimule ja avalikule poliitikale, analüüsitakse 2008. aasta USA presidendikampaaniat. Põhitähelepanu on Vabariikliku Partei esindajal Alaska kuberneril Sarah Palinil. Ehkki vaatluse all on USA ajakirjanduse mõju, on autori arvates võimalik teha analüüsitulemustest järeldusi ka üldisema meediamõju kohta.

MAJANDUSPOLIITIKA

Field events // Economist. Vol. 396 (2010), no. 8699, p. 53-54.

Artiklis on vaatluse all nisu hind maailmas ja vilja hinna kõikumist mõjutavad tegurid, nagu kliimamuutused ja riikide ekspordikeelud. ÜRO Toidu- ja Põllumajandusorganisatsiooni FAO hinnangul on 2010. aasta nisusaak viis protsenti väiksem kui 2009. aastal, aga ikkagi kõigi aegade suuruselt kolmas.

How to save rural France // Time. Vol. 176 (2010), no. 5, p. 14-19.

Artiklis on vaatluse all Prantsusmaa põllumajanduse olukord. Ehkki Prantsuse põllumehed on pidevalt üritanud kohaneda muutuva maailmaga, harida põllumaad üha efektiivsemalt ja väiksemate kulutustega, tuleb neil globaliseerumise tõttu leida traditsioonilise põllumajanduse kõrvale uusi tuluallikaid sellistest tegevusharudest, nagu maaturism, mahepõllumajandus ja põllumajandussaaduste otsemüük tarbijatele.

Kalamova, Margarita M.; Konrad Kai A. Nation brands and foreign direct investments // Kyklos. Vol. 63 (2010), no. 3, p. 400-431.

Artiklis uuritakse rahvusliku stereotüübi ja tarbijate arusaamade mõju välismaistele otseinvesteeringutele, ühendades nimetatud tegurid rahvusliku brändi mõiste alla. Empiiriliseks aluseks on Eurostati andmed aastatest 2005 ja 2006 ning Anholt Nation Brand Index, kokku võrreldakse 34 riigi, sh Eesti andmeid. Autorid jõuavad järeldusele, et rahvuslik bränd avaldab koos teiste teguritega (eksport, juhtimine, investeeringud, kultuur, inimesed, turism) mõju välismaistele otseinvesteeringute kasvule.

Kandinov, Ivan T.; Grennes, Thomas. The determinants of service exports from Central and Eastern Europe // Economics of Transition. Vol. 18 (2010), no. 4, p. 763-794.

Artiklis on vaatluse all teenuste eksport Kesk- ja Ida-Euroopa riikidest, sh Eestist Lääne-

Euroopasse. Püütakse määratleda nimetatud piirkondade eeliseid selliste ekspordiriikide nagu India, Hiina ja Brasiilia ees. Tulemused näitavad, et geograafilise kauguse tähtsus sõltub sellest, milliseid teenuseid eksporditakse. Kaugus on tähtis ehitusteenuste puhul, IT-teenuste puhul aga üsna tähtsusetu.

Let's hear those ideas // Economist. Vol. 396 (2010), no. 8695, p. 51-53.

Suurbritannia ja Ameerika Ühendriikide valitsus loodavad, et partnerlus sotsiaalsete ettevõtjatega aitab lahendada ühiskonna kõige raskemini juhitavaid probleeme. Artiklis on vaatluse all äri- ja kolmanda sektori partnerlus, kus valitsuse toetus ja heategevusorganisatsioonide annetused mittetulundusühendustele on olnud edukad sotsiaalsete probleemide, nagu tervishoiu kättesaadavus ja töötus, leevendamisel.

Locatelli, Catherine. Russian and Caspian hydrocarbons: energy supply stakes for the European Union // Europe-Asia Studies. Vol. 62 (2010), no. 6, p. 959-971.

Artikkel käsitleb ELi energiajulgeolekut, mis on eriti aktuaalseks muutunud viimasel kümnendil seoses gaasituru liberaliseerimise ja Venemaa (eba)usaldusväärusega gaasitarnijana. Üks võimalus suurendada energiajulgeolekut on neljanda gaasitrassi avamine Kesk-Aasiast läbi Kaukaasia Euroopasse. Artikkel analüüsib trassi avamisega seotud probleeme ja piiranguid.

The miracle of the cerrado // Economist. Vol. 396 (2010), no. 8697, p. 46-48.

Artiklis keskendutakse Brasiilia põllumajandusele. Brasiilia on vähem kui 30 aastaga saanud toiduimportijast maailma üheks suuremaks toiduainete tootjaks. Brasiilia on suurendanud 10 aastaga veiseliha ekspordi kümnekordseks, minnes mööda Austraaliast kui senisest maailma suurimast ekspordijast. Ta on ka maailma suurim linnuliha, suhkruroo ja etanooli ekspordija. Kõike seda on Brasiilias saavutatud ilma valitsuse subsidiumiteta. Vaatluse all on meetmed, mis on aidanud seda saavutada.

Obstfeld, Maurice. The immoderate world economy // Journal of International Money and Finance. Vol. 29 (2010), no. 4, p. 603-614.

Artiklis analüüsitakse viimase kümnendi globaalse jooksevkonto tasakaalustamatuse ja USA finantskriisi seoseid. Püütakse leida vastus küsimusele, missuguste õppetundide alusel reformida globaalset rahandust, mille keskmes on üleilmne finantsstabiilsus. Autori arvates tuleb maailmaturge vaadata kui integreeritud turu komponente. Selle keskmes on arenevad turud, mis moodustavad ka kvantitatiivselt suurima osa. Tuuakse välja 2007. a olulisemad müüdid, mis soodustasid üleilmse majanduskriisi puhkemist ja mõjutasid selle sügavust.

Poghosyan, Tigran; Haan, Jakob de. Determinants of cross-border bank acquisitions in transition economies // Economics of Transition. Vol. 18 (2010), no. 4, p. 671-696.

Artiklis käsitletakse pankade omandamist teises riigis ning mikromajanduslike tegurite mõju sellele protsessile. Vaatluse all on 11 siirdemajandust, sh Eesti, aastatel 1992–2006. Autorid jõuavad järeldusele, et sisenedes nõrga institutsionaalse arenguga siirdemajandusse, võtavad välispangad sihikule põhiliselt suured ja efektiivsed pangad. Kui aga välispangad sisenevad arenenuma siirdemajandusega riiki, mis on saavutanud edu majandusreformidega, omandavad nad vähem efektiivseid panku.

Poghosyan, Tigran; Poghosyan Arsen. Foreign bank entry, bank efficiency and market power in Central and Eastern European countries // Economics of Transition. Vol. 18 (2010), no. 3, p. 571-598.

Artiklis analüüsitakse välispankade mõju laienemist Kesk- ja Ida-Euroopa riikides, sh Eestis, seoses efektiivsuse ja turujõuga. Võrdluses on kodumaised pangad ajajärgul 1992–2006. Analüüsi

tulemusena jõuavad autorid järeldusele, et Kesk- ja Ida-Euroopa riikide pangandussektor on saanud kasu välispankade tegevusest, seda nii kõrgema efektiivsuse kui ka konkurentsi aspektist.

Raudla, Ringa. The evolution of budgetary institutions in Estonia: a path full of puzzles? // Governance. Vol. 23 (2010), no. 3, p. 463-484.

Artiklis on vaatluse all eelarvega seotud institutsioonide areng Eestis aastatel 1993–2008. Põhitähelepanu on riigieelarve ettevalmistamise, vastuvõtmise ja elluviimisega seotud institutsioonidel. Artikkel püüab avada ühe või teise valiku tagamaid ning näidata, et peale valitsuse tüübi ja institutsionaalsete valikute on tähtsad ka ajaloo õppetunnid, teiste riikide kogemused ja riigieelarve ettevalmistamisega seotud negatiivsed kogemused.

Ritter, Raymond. Transnational governance in global finance: the principles for stable capital flows and fair debt restructuring in emerging markets // International Studies Perspectives. Vol. 11 (2010), iss. 3, p. 222-241.

Artikli tähelepanu keskmes on viimane finantskriis ja globaalse finantsüsteemi funktsioneerimisega seotud küsimused. Antakse ülevaade rahvusvahelisest arutelust ja kehtestatud põhimõtetest globaalse finantsüsteemi tugevdamisel, mis kerkisid üles seoses areneva turu kriisiga aastatel 1997–2002, samuti analüüsitakse nende põhimõtete elluviimist.

Theil, Stefan. The golden age of innovation // Newsweek. Vol. 156, no. 10, p. 32-34.

Paljude arvates on eduka uuendusmeelse ettevõtja stereotüüp särav kahekümnendates aastates noor. Uusimate uuringute kohaselt võivad hoopis vanemad töötajad olla innovaatilisemad kui alla 35-aastased. Keskmiselt on uue kõrgtehnoloogilise ettevõtte rajaja 40-aastane insener või ärikalduvustega pereisa, kes on väsinud töötamast teiste heaks.

A virtual counter-revolution // Economist. Vol. 396 (2010), no. 8698, p. 65-67.

Artiklis on vaatluse all Interneti killustavad tegurid. Internet on olnud suur inimeste, ettevõtete ja *online*-võrgustike ühendaja. Samas üritavad riikide valitsused saada kontrolli Interneti teatud aspektide üle. Suured firmad, nagu sotsiaalvõrgustik Facebook, on loonud populaarseid veebilehekülgi, kus on jäigalt kehtestatud oma reeglid. Ka mõned Interneti teenusepakkujad sooviksid lõpetada neutraalsuse ja saada privileege.

KESKKONNAPOLIITIKA

Not on my beach, please // Economist. Vol. 396 (2010), no. 8696, p. 43-44.

Artiklis on vaatluse all tuuleenergia ja tuuleparkide alane rahvusvaheline poliitiline diskussioon. Nii tuuleenergia pooldajad kui ka vastased toovad argumentidena esile keskkonnaprobleemid. Pooldajad rõhutavad vajadust kasutada taastuvenergia allikaid ja vastased tuulegeneraatorite kahjulikku mõju ümbritsevale keskkonnale.

Rust in the bread basket // Economist. Vol. 396 (2010), no. 8689, p. 53-54.

Artiklis on vaatluse all nisu taimhaiguse levik maailmas, mis võib hävitada nisusaagi. See ohtlik seenhaigus, kõrrerooste, arvati olevat 20. sajandil hävitatud sellele resistentsete nisusortide aretamise tulemusena. 1990ndate lõpul avastati haigus siiski Ugandas. Haigus oli nii palju muteerunud, et nakatab ka sellele resistentseid sorte. See seenhaigus on levinud nüüd ka Lõuna-Aafrikasse ja Iraani. Nisu on kõige kasvatatavam teravili maailmas, mis annab viiendiku inimkonna tarvitavatest kaloritest.

Walsh, Brian. Lake invaders // Time. Vol. 176 (2010), no. 8, p. 30-33.

Artiklis käsitletakse Aasia karpkaladest võõrliikide sissetungi USA Mississippi ja Illinoisi jõgedesse. Vaatluse all on USA valitsuse ja Suure järvistu osariikide katsed takistada karpkala tungi Suure järvistu järvedesse, kus nad tekitaks suurt ohtu kohalikule kalakasvatusele ja kalapüügile. Karpkalad võivad tekitada keskkonnakahju, surudes välja väärtuslikumad kohalikud kalaliigid, rikkudes ökosüsteemi ja süües ära teiste kalade toiduallikad.

ORGANISATSIOONIKÄITUMINE

Järvalt, Jane; Randma-Liiv, Tiina. Public sector HRM: the case of no central human resource strategy // Baltic Journal of Management. Vol. 5 (2010), no. 2, p. 242-256.

Artikli eesmärgiks on analüüsida detsentraliseeritud inimressursside juhtimise võimalusi ja piiranguid avalikus sektoris, aluseks 2005. aastal Riigikantselei tellimisel tehtud avaliku sektori uuring. Detsentraliseeritud inimressursside juhtimise negatiivsetest aspektidest toovad autorid välja ebastabiilsuse, killustatuse, ebapiisava koordineerituse ja ühiste väärtuste puudumise, samas märgitakse, et detsentraliseeritus on võimaldanud Eestil organisatsioonilisel tasandil paindlikult suunata tähtsaid reforme nii üleminekuajaperioodil 1990. aastatel kui ka ELiga ühinemisel.

TARBIJAKÄITUMINE

Lambert-Pandraud, Raphaëlle; Laurent, Gilles. Why do older consumers buy older brands? The role of attachment and declining innovativeness // Journal of Marketing. Vol. 74 (2010), no. 5, p. 104-121.

Prantsuse parfüümituru varal püüavad autorid leida vastust küsimusele, kuidas käituvad eri eas tarbijad. Analüüsi tulemusena jõutakse järeldusele, et vanemad inimesed eelistavad enam vanemaid kaubamärke, noored aga muudavad rohkem ja kiiremini oma tarbijaelistusi. Tänu eakatele püsivad vanad kaubamärgid kauem turul ja nende vastu võivad hakata huvi tundma ka teised tarbijagrupid, samas kui uute eluiga võib osutada üürikeseks.

Mishra, Himanshu; Mishra, Arul; Nayakankuppam, Dhananjay. How salary receipt affects consumers' regulatory motivations and product preferences // Journal of Marketing. Vol. 74 (2010), no. 5, p. 93-103.

Artikkel tõestab kahe longituuduuringu põhjal, et palgapäeva lähedus/kaugus mõjutab tarbijate ostukäitumist. Seega, kui kutsutakse tarbijat midagi ostma, tuleks kampaania korraldada võimalikult lähedal viimasele palgapäevale. Kui aga soovitakse, et tarbija hoiduks teatavate kaupade ostmisest, tuleks viia kampaania võimalikult kaugele viimasest palgapäevast.

SOTSIAALKINDLUSTUS

DeWitt, Larry. The development of social security in America // Social Security Bulletin. Vol. 70 (2010), no. 3, p. 1-26.

Ülevaade Ameerika Ühendriikide sotsiaalkindlustussüsteemi arengust. Ehkki artiklis antakse ülevaade ka 1935. aastale eelnevast ajast, käsitletakse põhiosas perioodi pärast mainitud aastat, mil võeti vastu sotsiaalkindlustuse akt, mis on olnud ja on ka praegu kogu sotsiaalkindlustussüsteemi nurgakiviks. Artikli lõpus on esitatud lühike kokkuvõtte aruteludest sotsiaalkindlustussüsteemi edasise arengu kohta.

TURVALISUS

Detotto, Claudio; Otranto, Edoardo. Does crime affect economic growth? // Kyklos. Vol. 63 (2010), no. 3, p. 330-345.

Artikkel analüüsib kuritegevuse mõju majanduskasvule Itaalia näitel. Autorid lähtuvad seisukohast, et kuritegevus on suur koorem ühiskonnale, ka materiaalne koorem. Walesi ja Inglismaa kuritegevuse kulud on võrreldavad 6,5%-ga SKTst. USAs on see näitaja 11,9% ja Itaalias üle 2,6%. Analüüsi tulemusena jõutakse järeldusele, et kuritegevus avaldab SKTle mõju rohkem majanduslanguse kui -tõusu perioodil. Kuritegevuse üheprotsendiline kasv toob majanduslanguse perioodil kaasa ühe kuu majanduskasvu vähenemise 0,00041% võrra.

RAHVASTIKUPOLIITIKA

Lesthaeghe, Ron. The unfolding story of the second demographic transition // Population and Development Review. Vol. 36 (2010), no. 2, p. 211-251.

Artikkel käsitleb teise demograafilise üleminekuga (sündimuse langus) seotud arengut maailma riikides, sh Eestis. Autor püüab vastata järgmistele küsimustele: (1) kas teine demograafiline üleminek on üksnes esimese ülemineku jätkumine?; (2) kas see on omane ainult Põhja- ja Lääne-Euroopale?; (3) kas 1990. aastatest toimunud demograafilised muutused on vaid turumajandusele ülemineku tulemus?; (4) kas teine demograafiline üleminek võib levida teistele kontinentidele?

HARIDUSPOLIITIKA

Aakvik, Arild; Salvanes Kjell G.; Vaage, Kjell. Measuring heterogeneity in the returns to education using an education reform // European Economic Review. Vol. 54 (2010), no. 4, p. 483-500.

Artikkel käsitleb kohustusliku hariduse reformi mõju haridustaseme tõusule Norras võrreldes reformieelse olukorraga. Uuringutulemused näitavad, et kohustusliku hariduse tõus seitsmelt aastalt kaheksale tõstis üldist haridustaset üle kohustusliku taseme. Autorid jõudsid samuti järeldusele, et pärast reformi nõrgenes sotsiaalse päritolu mõju haridustasemele. Üheks analüüsiobjektiks artiklis on haridustaseme ja palga vahelised seosed. Kehtib reegel, et kõrgem haridustase loob eeldused kõrgemaks palgaks. Vaatluse all on sünnikohordid 1947–1958.

Andersen, Robert; Werfhorst, Herman G. van der. Education and occupational status in 14 countries: the role of educational institutions and labour market coordination // The British Journal of Sociology. Vol. 61 (2010), iss. 2, p. 336-355.

Artiklis analüüsitakse hariduse mõju tööturule 14 Euroopa riigis (Belgia, Tšehhi, Taani, Prantsusmaa, Saksamaa, Ungari, Iirimaa, Holland, Norra, Poola, Slovakkia, Hispaania, Rootsi ja Šveits), aluseks Euroopa sotsiaaluuringu andmed.

Tugevat sidet hariduse ja ametiseisundi vahel täheldatakse neis riikides, mida iseloomustab väga läbipaistev haridussüsteem, sh tugev kutsehariduslik kallak (Saksamaa, Holland ja Šveits) võrreldes riikidega, kus kutsehariduse osa on väike.

Kirchsteiger, Georg; Sebald, Alexander. Investments into education – doing as the parents did // European Economic Review. Vol. 54 (2010), no. 4, p. 501-516.

Empiirilised andmed näitavad, et kõrgharidusega lapsevanematel on üldiselt suurem mõju laste haridusele. See näitab, et on olemas põlvkondadevaheline ahel, mille kaudu inimkapitali kujunemise ja arengu hoiakud kantakse ühelt põlvkonnalt teisele. See ahel ongi artikli uurimisobjekt. Analüüs põhineb konkurentsivõimelise majanduse OLG-mudelil, kus vaatluse all on kolm järjestikust põlvkonda.

Skarpenes, Ove; Sakslind, Rune. Education and egalitarianism: the culture of the Norwegian middle class // The Sociological Review. Vol. 58 (2010), no. 2, p. 219-243.

Artikli põhieesmärk on uurida hariduse seoseid kultuuriliselt varjatud väärtusstruktuuridega Norras. Analüüsitakse hariduse ja sotsiaalse klassi suhteid Norra kultuuris, aluseks 112 süvaintervjuud kõrgharitud meeste ja naistega nii avalikus kui erasektoris. Samuti uuritakse, kuidas Norra keskklass tajub hariduse tähtsust ning millisena nähakse hariduse seost tunnustuse ja hierarhiaga. Kesksuks tunnuseks on tõstetud Norra ühiskonnale omane egalitarism.

TERVISHOIUPOLIITIKA

David, Guy. Trends in hospital ownership type and capacity: a decomposition analysis // Nonprofit and Voluntary Sector Quarterly. Vol. 39 (2010), no. 2, p. 356-370.

Artikkel käsitleb Ameerika Ühendriikide kasumit taotlevate ja mittetaotlevate haiglate kasvavat sarnasust. Märgitakse, et ajavahemikul 1960–2000 kahanes mittetulutoovate haiglate suurus nii, et kui perioodi alguses olid nimetatud haiglad kolm korda kasumit taotlevatest haiglatest suuremad, siis perioodi lõpus oli vahe vaid 1/3. Muutused toimusid tänu külastuste ja keskmiste haiglapäevade arvude ühtlustumisele valitsuspoliitika tulemusena (Medicare, Medicaid), mitte aga haiglate arvu suurendamisele/vähendamisele.

Honkanen, Raaja; Paasivaara, Leena. Terveysthuoltoammattilaisen työ ja sähköiset palvelujärjestelmät // Hallinon Tutkimus. 2010, no. 1, s. 20-40.

Artikkel käsitleb esmatasandi arstiabi kogemusi e-tervisesüsteemis, konkreetselt on vaatluse all e-tervisesüsteemi rakendamise tulenevad muutused arstide töös Oulus, aluseks arstide ja õdedega tehtud intervjuud. Autorid jõudsid järeldusele, et kõige enam avaldasid muutused mõju õdede tööle, sest süsteemi rakendamisega lisandus neile enim kohustusi.

Reibling, Nadine. Healthcare systems in Europe: towards an incorporation of patient access // Journal of European Social Policy. Vol. 20 (2010), no. 1, p. 5-18.

Artikkel käsitleb tervishoiuteenuste kättesaadavust Euroopas, mida autor peab oluliseks tunnuseks tervishoiusüsteemide võrdlemisel. Tervishoiuteenuste kättesaadavust määratleb autor sarnaselt Esping-Andersenile kui tingimusi, millega pääsetakse teenuste juurde, kättesaadavust pärssivaid tegureid ja saadaolevate teenuste tüüpe. Aluseks on 16 riigi andmed (postsotsialistlikest riikidest on

esindatud Tšehhi ja Poola), meetodiks klasteranalüüs.

Vijaya, Ramya M. Medical tourism: revenue generation or international transfer of healthcare problems? // Journal of Economic Issues. Vol. XLIV (2010), no. 1, p. 53-69.

Artiklis on vaatluse all teenuste ekspordi uus vorm – tervishoiuturism, mille puhul patsiendid suunduvad end ravima väiksemate tervishoiukuludega riikidesse. Kui varasemates käsitlustes on põhitähelepanu koondunud patsiendi raha säästmise võimalustele, samuti vastuvõtva riigi tervishoiuturismi tulule, siis siinses artiklis on vaatluse all veel üks oluline aspekt – tervishoiuturismi konkureerimine kodumaise tervishoiusüsteemiga ja teatavate tervishoiuprobleemide ülekandumine arenenud riikidest arenevatesse riikidesse. Konkreetselt on vaatluse all India.

SOTSIAALNE EBAVÕRDSUS

Bäckman, Olof; Ferrarini, Tommy. Combating child poverty? A multilevel assessment of family policy institutions and child poverty in 21 old and new welfare states // Journal of Social Policy. Vol. 39 (2010), no. 2, p. 275-296.

Artikkel analüüsib perepoliitika ja laste vaesuse seoseid 21s riigis, kõrvuti lääneriikidega ka mitmes Kesk- ja Ida-Euroopa riigis, sh Eestis, samuti tuuakse välja laste vaesuse põhjused ja tagajärjed. Eri riikide andmete analüüs lubab teha autoril järelduse, et suuremad eraldised perepoliitikale makrotasandil on seostatavad lastega leibkondade väiksema vaesusriskiga. Kuid vaesusrisk on seotud ka perekonnatüübiga – näiteks kui perekonnas teenivad nii isa kui ka ema, väheneb perekonna vaesusrisk.

Clark, Andrew E.; Senik, Claudia. Who compares to whom? The anatomy of income comparisons in Europe // The Economic Journal. Vol. 120 (2010), no. 544, p. 573-594.

Artikkel on pühendatud sissetulekute võrdsusele, mida 2/3 eurooplastest peavad oluliseks. Soov sissetulekute võrdsuseks johtub kahest faktorist: esiteks subjektiivse heaolu madalam tase, teiseks sissetulekute ümberjaotamise soov. Artikkel toetub Euroopa sotsiaaluuringu andmetele. Autorid näitavad, et sissetulekute võrdsus on seotud nii heaolu kui ka poliitilise hoiakuga.

Kuivalainen, Susan; Niemelä, Mikko. From universalism to selectivism: the ideational turn of the anti-poverty policies in Finland // Journal of European Social Policy. Vol. 20 (2010), no. 3, p. 263-277.

Artiklis antakse vastus küsimusele, millal, kuidas ja miks toimus Soomes vaesuse vastu võitlemise paradigma muutus. Muutuse põhjuseks on üleminek universalismilt selektivismile, kusjuures selles protsessis mängisid erilist rolli kirik, valitsusvälised organisatsioonid, Lissaboni leping ja poliitiline opositsioon. Universalism on Põhjamaade sotsiaalmudeli põhisisu, seega tähendab üleminek selektivismile ka loobumist sellest mudelist.

SOTSIAALPOLIITIKA

Ahlquist, John S. Building strategic capacity: the political underpinnings of coordinated wage bargaining // American Political Science Review. Vol. 104 (2010), no. 1, p. 171-188.

Artikkel käsitleb Lääne-Euroopas edukat sotsiaaldemokraatlikku majandusmudelit, kus kesksel kohal on palgapoliitika. Palgapoliitika kujunemisel omavad suurt tähtsust ametiühingute ja

tööandjate vahelised läbirääkimised. Autori väitel on senini vähe nii teoreetilisi käsitusi kui empiirilisi tõendeid läbirääkimisi mõjutatavatest teguritest. Samuti väidab autor, et ametiühingute killustatud ressursid vähendavad streikide mõju. Selle väite kinnituseks kasutakse 15 OECD liikmesriigi andmeid aastatest 1950–2000.

Alber, Jens. What the European and American welfare states have in common and where they differ: facts and fiction in comparisons of the European social model and the United States // Journal of European Social Policy. Vol. 20 (2010), no. 2, p. 102-125.

Artiklis tuuakse välja Euroopa ja USA sotsiaalpoliitika ühised jooned ja erisused. Probleemi lahatakse kolmel viisil: (1) esitatakse USA heoluriigi iseloomulikud jooned; (2) analüüsitakse hiljutist Euroopa sotsiaalpoliitika amerikaniseerumist; (3) nenditakse, et ehkki erinevused jäävad, on USA-l ja Euroopal märksa enam ühist, kui seda eeldaks residuaalsel ja institutsionaalsel jaotamisel põhinev heoluriik.

Aronsson, Thomas; Blomquist, Sören; Micheletto, Luca. Where should the elderly live and who should pay for their care? // The Scandinavian Journal of Economics. Vol. 112 (2010), no. 2, p. 289-314.

Artikli üldteemaks on rahvastiku vananemine, analüüsitavas mudelis koosneb rahvastik maksumaksjatest ja pensionäridest ning eakate hoolekanne on avalik teenus. Näidatakse, kuidas välismõjud rahvastiku mobiilsusega seotuna toovad kaasa maksumaksjate ja pensionäride ebaefektiivse ruumilise jaotuse. Tekib olukord, kus maapiirkondades on ülekaalus ülalpeetavad ning maksumaksjad on koondunud linnadesse. Eakatele hoolekande tagamiseks tuleks kasutada fiskaalföderalismi põhimõtet – maksude ja toetuste rakendamist proportsionaalselt maksumaksjate ja ülalpeetavate arvuga.

Baranowska, Anna; Gebel, Michael. The determinants of youth temporary employment in the enlarged Europe: do labour market institutions matter? // European Societies. Vol. 12 (2010), no. 3, p. 367-390.

Artikkel põhineb 2004. aasta Euroopa tööjõu-uuringul (23 riiki, sh Eesti). Eesmärk on teada saada, milline on tööturu institutsioonide mõju noorte ajutise töölesaamise tõenäosusele ning välja selgitada riikidevaheliste erinevuste põhjused. Artikli põhijäreldus on, et tööturu institutsionaalsed faktorid koos makrostruktuuriliste turutingimustega kujundavad noorte ajutise tööhõive tingimusi. Kui eelnevad uuringud (Esping-Andersen) on näidanud, et noorte ja täiskasvanute töötuse näitajaid mõjutavad töödigusaktid, siis käesolevas artiklis jõutakse järeldusele, et väide ei kehti noorte ja täiskasvanute ajutise tööhõive korral.

Ervasti, Heikki; Venetoklis, Takis. Unemployment and subjective well-being // Acta Sociologica. Vol. 53 (2010), no. 2, p. 119-139.

Artiklis käsitletakse töötute subjektiivset heaolu ja selle mõjureid võrreldes töötavate inimestega. Kontrollitakse kolme vastandlikku teoreetilist lähenemist: (1) töötus on peamine psühholoogiline stressor; (2) töötute heaolu tase on suhteliselt kõrge, et ergutada neid aktiivselt otsima uut tööd ja seeläbi taas sisenema tööjõuturule; (3) finantsmured avaldavad mõju töötute subjektiivsele heaolule. Kasutatakse Euroopa sotsiaaluuringu andmeid 21 riigist, postsotsialistlikest riikidest on esindatud Tšehhi, Ungari, Poola ja Sloveenia.

Gonzalez, Maria C. Worker's direct participation at the workplace and job quality in Europe // Journal of European Social Policy. Vol. 20 (2010), no. 2, p. 160-168.

Artiklis käsitletakse töötajate osavõttu otsustusprotsessist Euroopas ning selle seost töö kvaliteediga. Pakutakse välja indikaatorid töötajate osalemise mõõtmiseks, samuti tuuakse välja otsese osalemise mõju töö kvaliteedile ning võimalikud seosed otsese ja kaudse esindatuse vahel,

seada nii institutsionaalsest kui ka töökoha aspektist. Iseloomustatakse ka ELi vastavaid regulatsioone töötajate esindatuse kohta ning määratletakse edasiste uuringute põhisuunad.

Innstrand, Siw Tone; Langballe, Ellen Melby; Espnes, Geir Arild; Aasland, Olaf Gjerløw; Falkum, Erik. Work-home conflict and facilitation across four different family structures in Norway // Community, Work & Family. Vol. 13 (2010), no. 2, p. 231-249.

Artikkel analüüsib, kuidas töö-kodu-konfliktid Norra peretüüpides varieeruvad. Eristatakse kahe vanemaga perekonda, üksikvanemaid, lastetuid paare ja üksikuid, kokku osales uuringus 2414 vastajat. Tulemused näitasid, et konflikt töö ja kodu vahel on sügavam kahe vanemaga ja üksikvanemaga peredes võrreldes lastetute perede ja üksikutega. Samas tõdeti, et töö ja kodu vaheline konflikt on omane kõigile peretüüpidele, st era- ja tööelu mõjutavad kõiki töötajaid. Selleks, et säilitada ja arendada töötajate tervist ja heaolu, peavad organisatsioonid arvestama mittetöiste faktoritega.

SOO-UURINGUD

Aboim, Sofia. Gender cultures and the division of labour in contemporary Europe: a cross-national perspective // The Sociological Review. Vol. 58 (2010), no. 2, p. 171-196.

Artiklis uuritakse viise, kuidas mehed ja naised seostuvad soorollide kultuuriliste aspektidega eri riikides, aluseks 2002. aasta uuring „Perekond ja muutuvad soorollid”. Baltimaadest on 15 riigi seas esindatud Läti.

Autor märgib, et soolise tööjaotuse edenemisega on oluline välja selgitada, kuidas eri riikides väärtustatakse mehe kui perekonna toitja rolli ning kuidas jaotuvad tasustatava ja tasuta (koduse) töö kohustused. Artiklis esitatakse ka erinevad teoreetilised seisukohad.

Fox, Richard L.; Lawless, Jennifer L. If only they'd ask: gender, recruitment, and political ambition // The Journal of Politics. Vol. 72 (2010), no. 2, p. 310-326.

Toetudes 2008. aasta USA kodanike poliitiliste püüdluste paneeluuringule, analüüsitakse, kui palju värbavad poliitilised jõud riigiasutustesse naisi. Tulemused on šokeerivad – mõlema poliitilise partei puhul on naiste võimalused meeste omadest märksa väiksemad. Artiklis tutvustatakse ka meetmeid, mida rakendavad naisorganisatsioonid värbamislohe leevendamiseks ja naiste poliitiliste eesmärkide elluviimiseks. Kõige enam paistavad silma demokraadid.

Holli, Anne Maria; Wass, Hanna. Gender-based voting in the parliamentary elections of 2007 in Finland // European Journal of Political Research. Vol. 49 (2010), no. 5, p. 598-630.

Artiklis on vaatluse all Soome 2007. aasta parlamendivalimised. Analüüsitakse, kuidas hääletasid neil valimistel mehed ja naised. 2007. aasta valimiste tulemused olid märkimisväärsed – naised moodustasid 42% parlamendisaadikutest, see aga paigutas Soome Ruanda ja Rootsi järel kolmandale kohale naiste osakaalu poolest seadusandlikus kogus. Peale juba teadaoleva fakti, et mehed hääletavad rohkem soopõhiselt, näitas analüüs, et selline käitumine omane ka noortele naistele. Seega avaldab vanus soopõhisele hääletamisele olulist mõju.

Hook, Jennifer L. Gender inequality in the welfare state: sex segregation in housework, 1965–2003 // American Journal of Sociology : AJS. Vol. 115 (2010), no. 5, p. 1480-1523.

Artiklis vaadeldakse kodutööde soolist jaotust heaoluriikides aastatel 1965–2003, aluseks 36 eri aegadel 19s riigis tehtud uuringud kombineerituna siseriiklike uuringutega. Analüüs näitab, et mehed teevad vähem ja naised rohkem kindlate kellaaegadega seotud kodutöid neis riikides, kus on pikem tööaeg ja lapsehoolduspuhkus. Naised teevad neid töid vähem juhul, kui on olemas rohkem avalikke lastehooldusasutusi ja meestel on võimalus võtta lapsehoolduspuhkust. Andmete

analüüsimisel tulevad esile riikidevahelised erinevused.

Magnusson, Charlotta. Why is there a gender wage gap according to occupational prestige? // Acta Sociologica. Vol. 53 (2010), no. 2, p. 99-117.

Vaatluse all on sooliste palgalõhede seos ametialase prestiižiga Rootsis, samuti see, millist mõju avaldavad sellele naiste ja meeste erinevad perekondlikud kohustused. Kui neil kohustustel on mõju ametialasele prestiižile ja sealtkaudu palgaerinevustele, siis peaksid kõige suuremateks kannatajateks olema emad ja abielus/vabaabielus olijad võrreldes üksikute naistega. Tulemused näitasid, et toodud väide peab paika peale (vaba)abielunaiste ka samas seisundis meeste suhtes.

Motiejūnaitė, Akvilė. Female employment in Lithuania: testing three popular explanations // Journal of Baltic Studies. Vol. 41 (2010), no. 2, p. 237-258.

Artiklis võrreldakse kolme enamlevinud selgitust naiste tööhõive muutustele postsotsialistlikes riikides: traditsioonide muutumine, tööjõu reserv ja ressursside ümberhindamine. Esimest neist selgitab autor kui naiste õigust mitte töötada (võrdlusena nõukogude aeg, mil naiste kõrge tööhõive tulenes pigem autoritaarse valitsuse tegevusest, mitte sotsiaalsetest protsessidest), teise all mõistetakse tööandjate suhtumist naistesse kui vähem usaldusväärse töötajasse, kolmanda selgitusega rõhutatakse naiste kogemuste ja hariduse olulisust.

Ray, Rebecca; Gornick, Janet C.; Schmitt, John. Who cares? Assessing generosity and gender equality in parental leave policy designs in 21 countries // Journal of European Social Policy. Vol. 20 (2010), no. 3, p. 196-216.

Artiklis käsitletakse lapsehooldust 21s kõrge sissetulekuga riigis. Analüüsitakse, millised on riikidevahelised erinevused ning kuivõrd on rakendatav poliitika sooliselt egalitaarne. Andmed lubavad teha järelduse, et kõikides riikides tagatakse teatud ajaks ühele lapsevanemale lapse sünni või adopteerimise järel töö. 21st riigist kerkivad esile neli (Soome, Norra, Rootsi ja üllatuslikult ka Kreeka), kus rakendatav poliitika on ühtaegu nii helde kui ka sugusid võrdsustav.

Schnepf, Sylke Viola. Gender differences in subjective well-being in Central and Eastern Europe // Journal of European Social Policy. Vol. 20 (2010), no. 1, p. 74-85.

Artiklis uuritakse soolisi heaoluerisusi üleminekuriikides (sh Eesti), aluseks indiviidi subjektiivne heaolu. Andmetest järeldub, et naiste subjektiivne hinnang oma heaolule on tihti märkimisväärselt halvem kui meestel – kõikide postsotsialistlike riikide kokkuvõttes peab võrreldes meestega 5% naisi enam oma heaolu halvemaks. Vaadeldakse ka mõne sotsiaal-majandusliku teguri (töötus, haridus, vanus jne) mõju meeste ja naiste subjektiivsele heaolule.

Schwartz, Christine R. Earnings inequality and the changing association between spouses' earnings // American Journal of Sociology : AJS. Vol. 115 (2010), no. 5, p. 1524-1557.

Artiklis käsitletakse abikaasade sissetulekute vahelisi seoseid ning hinnatakse, kuivõrd need seosed mõjutasid abielupaaride sissetulekute ebavõrdsust aastatel 1967–2005. Autor väidab, et abikaasad on aastatega muutunud majanduslikult sarnasteks (nt on neil sarnane haridus ja nad teevad ühtemoodi tasustatavat tööd). See võib kaasa tuua abielupaaride majandusliku ebavõrdsuse, sest paarid võivad koosneda kahest kõrgesti või madalalt tasustatud partnerist. Uuringutulemused näitavad, et majandusliku sarnasuse puudumisel oleks sissetulekute ebavõrdsuse kasv olnud 25–30% madalam.

Simonsen, Marianne. Price of high-quality daycare and female employment // The Scandinavian Journal of Economics. Vol. 112 (2010), no. 3, p. 570-594.

Artiklis keskendutakse laste päevahoiu hinna ja naiste tööhõive seoste, aluseks Taani 2001. aasta andmed. Analüüs näitab, et päevahoiu hinna mõju on vanemate sissetulekutest, elukohast

(kohalikust omavalitsusest) ja laste arvust päevahoius. Tulemused näitavad, et hind mõjutab negatiivselt tööhõivet. Üheeurone hinnatõus vähendab hõivet 0,08% võrra.

SAMASOOLISTE ABIELUD

Wojcieszak, Magdalena; Price, Vincent. Bridging the divide or intensifying the conflict? How disagreement affects strong predilections about sexual minorities // Political Psychology. Vol. 31 (2010), no. 3, p. 315-339.

Artikli teema on samasooliste abielusse suhtumise erimeelsuste ületamine. Homoabielude pooldajad rõhutavad võrdseid õigusi, vastased iseloomustavad seda kui sotsiaalset õudust. Autorite arvates võib kodanikult kodanikule arutelu aidata kaasa vastandlike seisukohtade arvessevõtmisele ning võimaldab probleemile vaadata mitmest vaatevinklist. Artikli andmestik pärineb 2000. aastal USA presidendivalimiste ajal tehtud projektist, milles 60 gruppi osales reaalses toimuvates *on-line*-aruteludes, kus üheks teemaks olid ka samasooliste abielud.

Refereerinud Mai Vöörmann ja Tiina Tammiksalu